

Kósa Alice

Ez én vagyok [Kósa Alice], fiatalasszony koromban. Esküvő után [Sepsi]Szentgyörgyön laktunk, hogy ott volt a fűszerüzlet, amit a testvérével nyitottak. És ő nem akarta, hogy menjek dolgozni. A Csíki utcában volt az üzlet, ahol most a könyvesüzlet van, a sarok mellett: 'Kósa testvérek'. De hát a testvére [Kósa László] öt évvel nagyobb is volt, és az volt a kereskedő. Na most mi történt? Az történt, hogy az én férjem nem tanulta ezt a mesterséget, ő méregetett. De a pénzt is a testvére szedte -- csak felírták, ki mit vitt haza [és később fizették ki] --, ő vásárolt be az üzlet részére, ő kezelte a pénzt. Nem ment, nem ment [számunkra az üzlet]. Nem ment ez nekem be [a fejembe], mondtam Jenőnek: 'Én ezt nem bírom, hogy Laci szedi a pénzt, és te kiszolgálász. És ha nekem egy harisnya kell, én pénzt Lacitól kérjek?? Mondom, én ezt nem bírom, valamit kell csinálnunk. Nagyon nem szerettem. Brassóban nyitottak a kereskedők egy nagy angró fűszerraktárat, hogy legyen magyar. Mert ugye a szászoknak volt mindnek nagy üzlete, és a magyar [fűszer]kereskedők Brassóból és Háromszékről elhatározták, hogy Brassóban ők is csinálnak egy nagy raktárat. Na, meghallottam, hogy keresik a raktárfőnököt. De én nem tudtam, hogy a férjem mennyire alkalmas, pedig már négyéves házasságunk voltunk. Nem tudtam, én ezen a téren nem ismertem. Nekem sejtelmem se volt róla, hogy ő nem tudja megtanulni. Hazajött, beszélgettünk, mondom: 'Azonnal beadsz kérvényt, meg fogod pályázni.' Meg is pályázta. Sohase fogom elfelejteni, hogy mikor

megpályázta, jó idő volt, kimentünk este sétálni. És sírt. Hogy mi lesz. Ő magában biztosan érezte, de én nem tudtam, hogy mire képes. Nem ismertem. Négy év alatt nem tudtam megismerni. Azt mondja: 'Most itt hagyjuk az üzletet, a biztosat, és ha nem válik be az?' Mondom: 'Nem baj, ha nem válik be, fiatalok vagyunk, talpra esünk.' Úgy is volt, talpra estünk. Úgy talpra estünk, hogy másfél év alatt felmondtak neki. Én nem voltam elkeseredve. Soha nem jutott eszembe, hogy én milyen bátor voltam, de most, utólag, hogy egyedül vagyok, elgondolom, hogy én vajon most meg merném-e tenni azokat, amiket akkor. Brassóban nagyon-nagyon magas házbérek voltak, hát abból éltek [a bérbe adók]. Vettünk ki egy kétszobás-fürdőszobás lakást, de nem első osztályút. Nagyon szép volt, de az előszobából csak a konyhába lehetett menni, és [onnan] a két szobába egyfolytában [azaz egymásba nyíltak a helyiségek]. És udvari volt [nem utcára nyíló]. És mégis kétezer-kétszáz lejt fizettünk. Na, ott van a nyakunkon egy nagy adósság [a lakbér]. Én kerestem a lakást [egy másik albérletet]. Véletlenül összetalálkoztam egy málnási ismerősömmel, és ő: 'Hogy vagytok?' Mondom, hogy jelenleg úgy vagyunk, hogy nincsen állásunk. Azt mondja: 'Te, hát ott van Bikszádon egy nagyon jó üzlet, vegyétek ki' [Sepsibükszád, románul Bixad, [Sepsi]Szentgyörgytől 31 km-re, északra. -- A szerk]. Na, mondom, én megnézem. Bikszádon az állomás környékén több ház van, akkor is [volt]. Az egyik volt egy félemeletes, alól üzlet és korcsma. És el akarták adni az üzletet, mert az üzletvezető nő férjhez ment Kolozsvárra. Megnéztem magamnak, egyedül, hát a férjem azt csinálta, amit én akartam. Mert az én férjem szavak nélkül is elismerte, hogy ő nem érti az üzletet. Azért került ki [az állásából]. Nem tudta, hogy mit csináljon mint raktárfőnök. [Kivették az üzletet, és kiköltöztek Bikszádra.] Hogy az állomáson laktunk mi, nagyon jó üzlet volt. Mert én abból az üzletből, egy jól menő üzletet csináltam. Olyan kereskedés volt a miénk, hogy az egyik fele pálinka [kocsma], de a másik felében minden volt. Mindenfélét bevezettem, mert ügyes kereskedő voltam. Pedig nem tanultam. Én mindent árultam, nem csak azt, amit átvettem a volt üzletvezetőtől. Háromszáznál több favágó munkásom volt Barót környékéről, vágták a fát az erdőben, azok jöttek szombaton szalonna, túró, ilyesmikért. Ezek a favágó munkások az erdőbe egy hétre megvették az élelmet. Én a munkásokat nagyon kedveltem, és ők is engemet, mert mindent beszereztem, amit mondtak. 'Naccsága, ezt tessék hozni. Nekem azt. Kell fűrész még.' És mondom: 'Mit kell megnézni [a fűrészben], hogy jó legyen?' És mutatták, hogy hogy pengessem, hogy hogy kell hallgatni. Én mentem vásárolni, hát a férjem nem is tudott volna menni, nem is ismerte az árut. Én se, de én megtanultam, ő nem, mert nem érdekelt. Voltak régen a nagykereskedőknek utazóik, akik ajánlták az árukat. A nagykereskedő, mondjuk, fűszereket termelt [forgalmazott], akkor az utazója fölkereste falun és mindenhol a kereskedőket, ajánlta az üzleteseknek, hogy mijük van, [kérdezte] mire van szükségük. És az üzletes mondta, hogy küldjön száz kiló cukrot, küldjön ezt, küldjön azt. Hozzánk például Brassóból, a vasüzletből is járt egy utazó. Én mindent hoztattam, mindent árultam, amit tudtam, hogy el lehet munkásoknak adni: munkásingeket, sötétebb ingeket, csengőórát kétfélét, bocskort, bakancsot, fűrész, viharlámpát kicsit, nagyot. Nagyon jó üzlet volt. Abból meg lehetett volna gazdagodni. Csak bérletet fizettem, a tulajdonos Málnáson lakott. De a lakás nagy volt, mert kiadó szobám is volt benne kettő, amit kiadtam.